

в законі про кримінальну відповідальність відсутні. Проте відсутність такого алгоритму робить процес призначення покарання (якщо його розглядати в загальнодержавному вимірі) дещо хаотичним, оскільки кожен суддя, приймаючи власне рішення, може починати відлік покарання як від нижньої межі, передбаченої в санкції, так і верхньої її межі або навіть із середини. Така хаотичність і невизначеність може бути передумовою неналежного врахування обставин, які пом'якшують або обтяжують покарання під час його призначення.

Ісевич О. О., курсант 4-го курсу юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби;

Паламарчук І. М., курсант 4-го курсу юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби

Науковий керівник: начальник кафедри загальноправових дисциплін Інституту кримінально-виконавчої служби, кандидат юридичних наук, доцент *Сокальська О. В.*

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СИСТЕМА КАРНИХ ЗАКЛАДІВ ДИРЕКТОРАТУ ТЮРЕМ І ПРОБАЦІЇ ДАНІЇ

У в'язничній системі Данії функціонують арештні будинки (arresthuse) та арештні відділення при державних в'язницях (arrestafdelingen), де утримуються особи до вироку суду й засуджені на строк до 6 місяців, державні в'язниці (statsfængslet) відкритого й закритого типів та лікувальний психіатричний заклад для злочинців (Anstalten ved Herstedvester). На відміну від державних в'язниць арештні будинки при судових установах також іменуються місцевими в'язницями.

В'язнична система Данії підпорядковується Міністерству юстиції, у складі якого діє Директорат тюрем і пробації, що має 4 регіональні відділи. Кожному з них підпорядковуються: в'язниці відкритого та закритого типів, арештні будинки, корекційні (KiF-afdelinger) заклади, хостели (pensionerne) і центри пробації. До відання Директорату тюрем і пробації

також належать центри для біженців та Центр підготовки працівників служби тюрем і пробації.

У Положенні, ухваленому Директоратом 1993 року, містяться базові принципи виконання покарань: нормалізація, тобто створення в місцях позбавлення волі умов, максимально наближених до умов життя на волі; відкритість – засудженим надається максимальна можливість контактувати зі своїми сім'ями й суспільством. Обидва ці принципи – нормалізація і відкритість – покликані знизити негативний вплив на особистість наслідків перебування у в'язниці. Принцип розвитку почуття відповідальності означає, що в процесі виконання покарання повинна бути забезпечена можливість розвитку у засуджених почуття відповідальності, наявність якого підвищує ймовірність їх повернення до законослухняного життя. Принцип безпеки означає необхідність при виконанні покарань слід приділяти належну увагу як захисту громадян від посягань з боку засуджених, так і захисту осіб, які утримуються в місцях позбавлення волі або під наглядом інспекторів служби пробації, від можливих посягань. Принцип найменшого втручання означає застосування сили й обмежень лише в мінімально необхідному обсязі. Принцип оптимального використання ресурсів означає обов'язок використовувати всі наявні ресурси, включаючи кадрові, найбільш раціональним чином. Підрозділи Служби тюрем і пробації в своїй діяльності мають постійно керуватися цими принципами. У повсякденній роботі, як правило, не виникає ситуацій, коли за основу береться лише один з них.

У кожному з 4 регіонів функціонують: державні тюрми закритого та відкритого типів, арештні будинки, корекційні (KiF-afdelinger) заклади та готелі (pensionerne).

У в'язницях відкритого типу відбувають покарання особи, засуджені до позбавлення волі на строк до 5 років, частіше за все, за злочини невеликої тяжкості. Але це в тому випадку, якщо їх відповідальність не обтяжують вживання наркотичних речовин, зв'язок з певними кримінальними угрупованнями або інші обставини. В установах закритого типу – засуджені строком понад 5 років або ті, які порушили умови перебування у в'язницях відкритого типу.

Відмінність установ закритого типу у тому, що у них більш суворий режим утримання, більше технічних засобів нагляду й безпеки. Як правило, територія по периметру оточена кам'яним парканом заввишки кілька метрів. Так, у в'язниці Сторстрьом, відкритій 2017 року, ця стіна 6 м висотою та 1,5 км довжиною. На території 300 камер відеоспостереження та найсучасніші електронні засоби охорони. У Державній в'язниці Рінге – 5-метровий паркан з колючим дротом, що освітлюється вночі по всьому параметру, а також працюють датчики руху, відеоконтроль тощо. Адміністрація виправної системи Данії вважає, що самого факту перебування у камері достатньо, щоб засуджений усвідомив, що його ув'язнено, і ґрати для посилення цього ефекту уже не потрібні. Так, у копенгагенській в'язниці Вестре 2013 року ухвалено рішення демонтувати всі ґрати на вікнах камер, замінивши їх вікнами з надстійким склом.

Як зазначалося вище у відкриті заклади поміщаються особи, засуджені до позбавлення волі строком до 5 років. В'язниці відкритого типу – це здебільшого невеличкі одноповерхові дерев'яні будиночки, біля них акуратні зелені газони, невеликі площадки та зони відпочинку. Цей стиль традиційний для Данії. На відміну від закритих в'язниць заходи безпеки у закладах відкритого типу не надто значні. Території обнесена дротяною огорожею. По території засуджені можуть вільно пересуватися, за межі закладу виходити лише з дозволу адміністрації. У закладах закритого типу на прогулянці під наглядом може перебувати не більше 3-х засуджених одночасно.

Розпорядок дня у всіх установах приблизно однаковий. О 6³⁰–7⁰⁰ засуджені прокидаються, після чого снідають та збираються; о 7³⁰–8⁰⁰ розпочинається робочий день в майстернях, навчальних класах або ж вони відвідують медичні чи психологічні програми. Об 11³⁰–12⁰⁰ – обід, після чого засуджені повертаються до роботи чи навчання. з 12⁰⁰ до 15⁰⁰ – продовження роботи. Робочий день завершується о 15⁰⁰. У вільний час можна займатися спортом, відвідувати бібліотеку, займатися побутовими справами. О 17³⁰ – вечеря. О 20³⁰ видаються вода та фрукти, а двері камер замикають на ніч. Засуджені самостійно роблять закупки й готують собі їсти. Як правило, замовлення продуктів відбувається по Інтернету, двічі на тиждень замовлені товари привозять в установу. Кожен

блок камер обладнаний вітальнею, кухнею та місцем для прання та сушки одягу.

Здебільшого установи розділені на відділи (секції), кожний з яких виконує свою функцію, наприклад, прийому, розподілу, пильного контролю, ресоціалізації і т.д. Також наявний розподіл засуджених на категорії: особи, які вже стали на шлях виправлення та готуються до звільнення, засуджені з соціально негативною поведінкою, які потребують постійного нагляду, особливо небезпечні злочинці і т.д.

Засуджений перед тим як поступити до в'язниці має змогу ознайомитися на сайті установи з «пам'яткою для новоприбулих», де зазначено, що особа повинна мати при собі, який порядок оформлення, які умови перебування, проживання тощо. Так, у в'язниці відкритого типу СондерОмме така пам'ятка містить наступну інформацію: «У вітальні немає телевізора, тому ви можете привезти телевізор (мах. 32 дюйма) і DVD з собою, якщо строк перебування більше ніж 3 тижні. Забороняється вмикати в камері кавові машини та інші енерговитратні пристрої. Комп'ютер також може бути підключений за певних умов. В'язниця використовує безготівкові розрахунки».

Засуджений, який прибуває до певної установи, спочатку розміщується у відділі прийому, де перебуває від 7–9 днів до кількох тижнів. У даному відділі він розміщується лише у двомісній камері. У цей період працівники даного відділу складають «план» перебування засудженого в установі, де зазначають: яку реабілітаційну програму він буде проходити, яке лікування, навчальні курси йому необхідні, трудова зайнятість тощо. Після того, як план складено особу переводять у відповідний відділ, де йому призначається особа, відповідальна за реалізацію даної програми відбування покарання.

У відділеннях, де відбувають покарання засуджені, кімнати-камери двомісні чи одномісні. Їх площа близько 8–9 м². На вікнах та дверях у відкритих в'язницях ґрати відсутні. З меблів у кімнаті – ліжко, стілець, стіл, полицка, шафа, холодильник й умивальник. У самих нових закладах закритого типу, таких як Сьобисьогард та Енне Марк у кімнатах є окремий туалет й душ. Історично так склалося, що у данських в'язницях, на відміну від більшості європейських тюрем, у камері не було

відхожого місця. Оскільки вважали, що це негігієнічно. У разі необхідності ув'язнений викликає електричним дзвінком наглядача і він супроводжує його в туалет. Таких викликів за ніч максимум допускається 3, далі – дзвінок блокується.

Засуджені зобов'язані працювати чи навчатися або ж проходити лікувальну програму. Також вони самостійно організовують свій побут: он-лайн замовляють продукти, які привозять двічі на тиждень, готують собі їжу, перуть, прибирають тощо.

У відкритих установах діють сімейні відділи, де засуджені можуть перебувати разом дружиною чи чоловіком та дітьми, віком до 3 років. Дружина чи чоловік з дітьми більш старшого віку можуть відвідувати заклад у вихідні дні. Кожен засуджений має право на візит близьких та родичів у продовж 4 годин 1 раз на тиждень. Такі візити можуть бути 2 видів: в присутності наглядача та без нагляду. Якщо родич не має можливості виїхати з закладу ввечері, то його можуть з дозволу адміністрації лишити на ніч в кімнаті для побачень, але без засудженого. Візитер нічого не може приносити засудженому, той же може принести чай, каву, печиво, придбане в тюремному магазині. Телефонні розмови в закритих закладах дозволені з певною визначеною кількістю абонентів (5 номерів). Засуджений отримує особисту телефонну картку і, якщо спробує з неї зателефонувати на інші номери, то виклик апарат блокує.

У відкритих та, в окремих випадках, закритих установах засудженим дозволено залишати заклад на вихідні чи у разі потреби (навчання, робота, відвідини близьких родичів). Таке право надається засудженим після 30 днів перебування в установі. Адміністрація надає дозвіл перебувати за межами установи за певною адресою, яка перевіряється. Така «відпустка» надається, як правило, з п'ятниці 15⁰⁰ до неділі 19⁰⁰–20³⁰ 1 раз на 3 тижні. Перед виходом на вихідні і в момент повернення до установи засуджений проходить алко- та наркотест. Засуджений може і не скористатися цим правом, тоді невикористані дні можуть додаватися до наступної відпустки чи таким чином «компенсуються» кілька днів зі строку ув'язнення. Також можна використовувати не 24-годинну відпустку, а двічі по 12 год. Право перебувати за межами установи з дозволу адміністрації також надається у випадках: тяжкої хвороби чи

смерті близького родича, участі в судовому засіданні, лікування, укладення шлюбу, отримання роботи. Якщо особа залишить заклад без дозволу, то до її строку ув'язнення буде додано 30 днів і, як правило, таку особу переводять до закритої тюрми, де умови значно суворіші.

Навіть для довічників в данських тюрмах передбачені подібні виходи за межі установи. Після 5 років ув'язнення засудженому за рекомендацією комісії зі складу адміністрації в'язниці та рішенням комісії Міністерства юстиції відповідним наказом міністра юстиції може бути надано право на 1 годину прогулянки у супроводі працівника в'язничної служби за межами установи. Наступного року час прогулянки може бути збільшено до 2 годин.

Король М. Г., курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук
Миронюк Т. В.

ТЕНДЕНЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Серед найголовніших порушень прав людини в сучасному світі актуальним є злочин, який має багато назв, серед яких «біле рабство», «торгівля людьми», «контрабанда людьми», «живий товар», «бартер за гроші», «легка здобич».

Багато людей знають про проблему торгівлі людьми – з повідомлень у пресі, соціальної реклами на телебаченні, білбордів, але мало хто усвідомлює її масштаби, а тим більше може припустити, що це станеться саме з ним.

За останнє півріччя 2017 року в Україні Національна поліція виявила 144 злочини, пов'язані з торгівлею людьми. Цей показник більш ніж удвічі перевищує статистику минулого року (рис. 1).